

УДК: 351.777.61:628.4.032/.037
DOI: 10.31673/2786-7412.2023.026180

Олександр ІГНАТЕНКО

доктор наук з державного управління, доцент,
професор кафедри публічного управління та адміністрування
Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій, м. Київ
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9088-5794>
e-mail: apignat@ukr.net

Oleksandr IGNATENKO

Doctor of Sciences in Public administration, Associate Professor,
Professor of the Department of management and administration
State University of Information and Communication Technologies, Kyiv
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9088-5794>
e-mail: apignat@ukr.net

Інна ЧЕРНЮК

студентка 4 курсу групи
Транскордонне екологічне співробітництво географічного факультету
Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка, м. Київ
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-3244-4214>
e-mail: cherniyk.01.04@gmail.com

Inna CHERNIUK

4rd year student of the group
Transboundary Environmental Cooperation of the Faculty of Geography,
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-3244-4214>
e-mail: cherniyk.01.04@gmail.com

**ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ВИКОНАВЦІВ ІЗ ЗБИРАННЯ ТА
ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ**

**APPROACHES TO DETERMINING CONTRACTORS FOR THE
COLLECTION AND TRANSPORTATION
OF HOUSEHOLD WASTE**

Представлена стаття виконана у зв'язку з прийняттям Закону України «Про управління відходами» і направлена на актуальну тематику щодо формування механізму визначення суб'єктів господарювання із здійснення діяльності із збиранням та перевезенням побутових відходів у структурі послуг з управління побутовими відходами в територіальних громадах. Метою наукового пошуку є встановлення алгоритму визначення виконавців із збирання та перевезення побутових відходів. У статті запропоновано підходи до проведення конкурсу на здійснення операцій із збирання та перевезення побутових відходів. Запропоновано не встановлювати обмежень щодо кількості учасників конкурсу визначення виконавців із збирання та перевезення побутових відходів.

Конкурсні пропозиції учасників розглядаються конкурсною комісією, яку створює організатор, яким може бути виконавчий орган сільської, селищної, міської ради (суб'єкти співробітництва відповідних органів місцевого самоврядування у формах, передбачених Законом України «Про співробітництво територіальних громад») або місцева державна адміністрація у разі делегування їй повноважень відповідними радами у порядку, встановленому законом. Основною формою комісії є проведення відкритих та публічних засідань на яких визначають переможця/переможців конкурсного відбору із складанням протоколу. Алгоритм проведення конкурсу розпочинається зі створення конкурсної комісії з пропозицією долучення до її роботи. Наступним етапом запропоновано підготовку відповідної документації, що має містити інформацію про: дані організатора, особу відповідальну за комунікацію з учасниками конкурсу, місце проведення конкурсу, час, дату засідань, вимоги до учасників та їх пропозицій, прогностичні тарифи, проекти договорів, детальний опис номерів та назв об'єктів конкурсу, роз'яснень щодо всіх нюансів конкурсу. Учасники, що подали свої конкурсні пропозиції підлягають реєстрації в журналі обліку та подальше запрошення до участі на засіданні конкурсної комісії. Пропонується, що конкурсна комісія на засіданні обирає переможця/переможців конкурсу, що мають найменші запропоновані розрахункові тарифи на збирання та перевезення побутових відходів та володіють більшою кількістю переваг, порівняно з конкурентами. За результатами засідання конкурсної комісії пропонується організатору скласти та затверджувати відповідний протокол з подальшим укладенням договору.

Запропоновано основні та додаткові кваліфікаційні вимоги до критеріїв відповідності конкурсних пропозицій кваліфікаційним вимогам.

Ключові слова: побутові відходи; управління побутовими відходами; послуга управління побутовими відходами; проведення конкурсу, збирання відходів; перевезення відходів.

The presented article was prepared in connection with the adoption of the Law of Ukraine «On Waste Management» and is directed to the current topic of the formation of a mechanism for determining business entities involved in the collection and transportation of household waste in the structure of household waste management services in territorial communities. The purpose of the scientific research is to establish an algorithm for determining the performers of the collection and transportation of household waste. The article proposes approaches to conducting a competition for the implementation of operations for the collection and transportation of household waste. It is proposed not to set limits on the number of participants in the competition to identify executors for the collection and transportation of household waste.

Tender proposals of participants are considered by the tender commission, which is created by the organizer, which can be the executive body of the village, town or city council (subjects of cooperation of the relevant local self-government bodies in the forms provided for by the Law of Ukraine «On Cooperation of Territorial Communities») or the local state administration in the case delegation of powers to it by the relevant councils in accordance with the procedure established by law. The main form of the commission is holding open and public meetings at which the winner/winners of the competitive selection are determined and the minutes are drawn up. The algorithm for conducting the competition begins with the creation of a

competition commission with an offer to join its work. The next stage is the preparation of relevant documentation, which should contain information about: the organizer's data, the person responsible for communication with the competition participants, the place of the competition, the time and date of the meetings, the requirements for the participants and their proposals, forecast tariffs, draft contracts, a detailed description of rooms and the names of the objects of the competition, explanations regarding all the nuances of the competition. Participants who submitted their bids are subject to registration in the accounting journal and further invitation to participate in the meeting of the bid committee. It is proposed that the tender commission at the meeting chooses the winner/winners of the tender that have the lowest proposed estimated tariffs for the collection and transportation of household waste and possess a greater number of advantages compared to competitors. According to the results of the meeting of the tender commission, the organizer is invited to draw up and approve the relevant protocol with subsequent conclusion of the contract.

The main and additional qualification requirements for the criteria for compliance of tender offers with the qualification requirements are proposed.

Keywords: *household waste; household waste management; household waste management service; holding a competition; waste collection; waste transportation.*

Постановка проблеми. Законом України від 20 червня 2022 р. № 2320-ІХ «Про управління відходами» [1] (далі – Закон) внесено суттєві зміни до законодавства у сфері управління побутовими відходами з урахуванням вимог відповідних європейських директив. Зокрема визначено, що суб'єкти господарювання, які здійснюють збирання та перевезення побутових відходів, визначаються органами місцевого самоврядування на конкурсних засадах у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Оскільки Законом створено нову систему надання послуг з управління побутовими відходами, виникла нагальна необхідність розроблення та затвердження постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення конкурсу на здійснення операцій із збирання та перевезення побутових відходів», на заміну аналогічного документу, що був затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2011 р. N 1173 [2]. Прийняття проекту акта забезпечить запровадження єдиного уніфікованого для всіх населених пунктів України порядку проведення конкурсу на здійснення операцій із збирання та перевезення побутових відходів.

Зазначений Порядок має бути узгоджений із Законом України «Про житлово-комунальні послуги» [3], Правилами надання послуг поводження з відходами, що затверджені постановою Кабінету Міністрів України №1070 від 10.12.2008 [4], і які також мають бути приведені у відповідність до нового закону.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанням удосконалення надання послуг управління побутовим відходами присвячували свою увагу дослідники Міщенко В., Виговська Г., Маковецька Ю., Омельяненко Т. в своїх роботах [5; 6] щодо національних аспектів публічного регулювання; Ігнатенко О. та Ткачук Л. в попередніх дослідженнях присвячених удосконаленню надання послуг в цій сфері [7]. Серед іноземних дослідників стосовно питань, що розглядаються, слід відмітити роботи Thanos Ioannou et al [8] та Traven L., Kegalj I., Šebelja I. [9].

Серед невирішених проблем слід відмітити необхідність встановлення процедури проведення конкурсу визначення виконавців послуг у сфері управління побутовими відходами до вимог нового закону, в частині здійснення діяльності із збиранням та перевезенням побутових відходів.

Тому, **мета дослідження** полягає у встановленні чіткого механізму надання суб'єктами господарювання незалежно від форми їх власності послуг з управління побутовими відходами у містах, селищах і селах, а також встановлення єдиного для України алгоритму проведення конкурсу на здійснення операцій із збирання та перевезення побутових відходів.

Виклад основного матеріалу. Процедура підготовки та проведення конкурсу з визначення суб'єктів господарювання на здійснення операцій із збирання та перевезення побутових відходів має відповідати правилам благоустрою населеного пункту, регіональних та місцевих планів управління відходами на відповідній території територіальної громади за територіальним принципом та/або видами побутових відходів.

Учасниками конкурсу можуть бути суб'єкти господарювання, установчими документами яких передбачено провадження діяльності у сфері управління побутовими відходами. Немає обмежень на кількість учасників конкурсу.

Підготовку та проведення конкурсу щодо визначення суб'єктів господарювання, які здійснюють операції із збирання та перевезення побутових відходів має забезпечувати організатор цього конкурсу, яким може бути виконавчий орган сільської, селищної, міської ради (суб'єкти співробітництва відповідних органів місцевого самоврядування у формах, передбачених Законом України «Про співробітництво територіальних громад») або місцева державна адміністрація у разі делегування їй повноважень відповідними радами у порядку, встановленому законом.

Для розгляду конкурсних пропозицій та прийняття рішення про визначення переможця/переможців конкурсу організатор має створювати конкурсну комісію. Організатором, на підставі рішення конкурсної комісії, визначається переможець/переможниця. Він також має затверджувати персональний склад конкурсної комісії та положення про неї. Організатор конкурсу призначається головою конкурсної комісії

У складі конкурсної комісії присутні посадові особи організатора конкурсу, та можуть бути залучені (за погодженням) представники адміністратора (у разі його визначення), територіального органу Держпродспоживслужби, підприємств, установ та організацій, які займаються виробництвом, виконанням та/або наданням житлово-комунальних послуг, співвласників багатоквартирних будинків та органів самоорганізації населення, а також посадові особи відповідного органу місцевого самоврядування та/або виконавчої влади. Кількість представників органів місцевого самоврядування та/або органів виконавчої влади має становити не менше 50 відсотків від складу конкурсної комісії.

Основною формою роботи конкурсної комісії повинно бути проведення відкритих та публічних засідань. Засідання конкурсної комісії як правило очолює голова комісії, а в разі його відсутності – заступник голови комісії. Засідання має вважатися правоможним, якщо на ньому присутні не менше ніж дві третини складу комісії.

До складу конкурсної комісії необхідно заборонити входити учасникам конкурсу, членам їх сімей та пов'язаним з ними особам. Пов'язаними вважаються особи, що відповідають одній з ознак:

- юридичні особи, які контролюють учасника конкурсу або підконтрольні йому, або перебувають під спільним контролем з учасником конкурсу;
- фізичні особи або члени їх сімей, які контролюють учасника конкурсу;
- службові (посадові) особи учасника конкурсу, які мають повноваження виконувати юридичні дії від імені учасника конкурсу, спрямовані на встановлення, зміну або припинення цивільно-правових відносин, а також члени сімей таких службових осіб.

Повідомлення про створення конкурсної комісії з пропозицією долучення до її роботи розміщується на офіційному вебсайті організатора конкурсу за щонайменше 15 днів до проведення конкурсу.

Підставами для проведення конкурсу може бути:

- перше проведення конкурсу на певній території територіальної громади за територіальним принципом та/або за видами побутових відходів;
- повторне проведення конкурсу як такого, що не відбувся;
- закінчення терміну дії договору на здійснення збирання та перевезення побутових відходів (не пізніше двох місяців до його закінчення);
- розірвання договору або припинення дії договору із збирання та перевезення побутових відходів відповідно до законодавства;
- суб'єкт господарювання, що здійснює операції із збирання та перевезення побутових відходів, перебуває у стані ліквідації, його визнано банкрутом або порушено провадження у справі про його банкрутство.

Організатор конкурсу для його проведення повинен підготувати відповідну документацію, що має містити інформацію про: найменування та адресу організатора конкурсу, рішення організатора про проведення конкурсу; місце, дату і час проведення. Також мають бути вказані прізвище, ім'я, по батькові (якщо є), посада, контактний телефон та електронна адреса особи, відповідальної за комунікацію з учасниками. Необхідно підготувати і таку інформацію: прогнозний максимальний рівень тарифів на збирання та перевезення побутових відходів; основні вимоги до учасників конкурсу з урахуванням кваліфікаційних вимог, визначених у критеріях відповідності конкурсних пропозицій кваліфікаційним вимогам; приблизна дата початку збирання та перевезення відповідних побутових відходів; вимоги до конкурсних пропозицій та перелік документів, які мають бути подані учасниками конкурсу; проекти договорів. Організатор в документації має вказати за можливість проведення зборів учасників конкурсу з метою надання роз'яснень щодо конкурсної документації та внесення змін до неї; способи, місце та кінцевий термін подання конкурсних пропозицій; опис та приклади формальних помилок, які не призводять до відхилення конкурсних пропозицій (формальними помилками вважаються технічні помилки та описки, які не впливають на зміст пропозицій).

Критеріях відповідності конкурсних пропозицій кваліфікаційним вимогам мають ділитися на основні та додаткові.

До основних кваліфікаційних вимог пропонуємо включати такі:

- наявність спеціально обладнані транспортні засоби для збирання та перевезення відповідного виду побутових відходів;

- підтримання належного санітарного стану спеціально обладнаних транспортних засобів для збирання та перевезення побутових відходів;
- зберігання спеціально обладнаних транспортних засобів для перевезення побутових відходів;
- щоденний контроль за технічним станом спеціально обладнаних транспортних засобів, виконання регламентних робіт з їх технічного обслуговування та ремонту;
- щоденний медичний огляд водіїв.

До додаткових кваліфікаційних вимог пропонуємо включати такі:

- досвід роботи здійснення операцій із збирання та перевезення побутових відходів;
- наявність пристроїв автоматизованого геоінформаційного контролю та супроводу перевезення побутових відходів;
- відповідність встановленому організатором конкурсу мінімального рівня екологічних норм спеціально обладнаних транспортних засобів, що забезпечують перевезення побутових відходів;
- рік випуску спеціально обладнаних транспортних засобів, що забезпечують перевезення побутових відходів, встановлений організатором конкурсу як мінімальний граничний;
- наявність контейнерів певного виду для збирання побутових відходів, у кількості, що визначена організатором конкурсу як мінімальна
- підтримання належного санітарного стану контейнерів для збирання побутових відходів;
- готовність учасника конкурсу до брендуння визначеного організатором конкурсу логотипами спеціального одягу персоналу, спеціально обладнаних транспортних засобів, контейнерів, що будуть задіяні на об'єкті конкурсу.

Важливим також має бути підготовка документації про номери та назви об'єктів конкурсу. Номер та назва мають містити дані про:

- вид/види побутових відходів, обсяг збирання та перевезення побутових відходів, норми надання послуги з управління побутовими відходами, затверджені органом місцевого самоврядування;
- розміри та межі території, на якій здійснюватиметься збирання та перевезення побутових відходів;
- характеристика об'єктів утворення побутових відходів за джерелами їх утворення. За джерелами поділяємо на: багатоквартирні житлові будинки, одноквартирні (садибні) житлові будинки, підприємства, установи та організації. Бажано описати багатоквартирні житлові будинки потрібно такими характеристиками: загальна кількість та місцезнаходження будинків, кількість мешканців таких будинків; наявність, кількість, місцезнаходження контейнерних майданчиків; наявність, кількість, місцезнаходження, вид, об'єм і належність контейнерів.
- місцезнаходження об'єктів оброблення відходів, передбачених правилами благоустрою населеного пункту, регіональними та місцевими планами управління відходами;
- система надання послуги за відповідним видом побутових відходів (безконтейнерна та/або контейнерна система, пункт роздільного збирання (в тому числі мобільний), за заявкою споживача).

Крім того, конкурсна документація має визначати умови проведення конкурсу та є обов'язковою для учасників та конкурсної комісії. Вона повинна оприлюднюватися на офіційному вебсайті організатора не пізніше 30 календарних днів до проведення конкурсу. Організатор конкурсу повинен мати право не пізніше 7 робочих днів до закінчення строку подання конкурсних пропозицій внести зміни до конкурсної документації, про що протягом 3 робочих днів оприлюднює повідомлення на своєму офіційному вебсайті. Також організатор повинен мати право змінити кінцеву дату строку подання конкурсних пропозицій, місце, час та дату проведення конкурсу на здійснення операцій із збирання та перевезення побутових відходів, оголосивши це не пізніше, як за день до запланованої дати проведення.

Учасники конкурсу повинні мати право не менше, ніж за тиждень до закінчення строку подання конкурсних пропозицій звернутися до організатора із проханням роз'яснень змісту конкурсної документації. У той же час, організатор повинен бути зобов'язаним надати письмову відповідь протягом 3 робочих днів. У випадку проведення зборів учасників щодо роз'яснень змісту вимог конкурсної документації повинен вестися протокол, який повинен надсилатися усім протягом 3 днів.

Участь в конкурсі повинна бути можливою лише за подання заяви, що містити номер та назву об'єкта конкурсу, повне найменування та код згідно з ЄДРПОУ (для юридичних осіб) або РНОКПП (для фізичних-осіб підприємців), юридичну адресу, телефон та адресу електронної пошти. До заяви може додаватися перелік документів, які передбачені конкурсною документацією; тарифи на збирання та перевезення побутових відходів, які були запропоновані учасниками конкурсу. Ці тарифи розраховуються відповідно до Порядку формування середньозваженого тарифу на послугу з управління побутовими відходами, а також тарифів на збирання, перевезення, відновлення та видалення побутових відходів, який має бути затверджений Кабінетом Міністрів України.

Конкурсна пропозиція має подаватися особисто чи надсилатися поштою в конверті. Учасник повинен мати право відкликати пропозицію чи внести зміни до закінчення терміну строку подання пропозицій. Конкурсні пропозиції, що надійшли після строку їх подання, мають повертатися без розгляду. Реєстрація пропозицій, що надійшли, повинна здійснюватися протягом одного дня в журналі обліку конкурсних пропозицій із повідомленням для учасників.

Проведення самого конкурсу та визначення переможця пропонується здійснювати за наступним алгоритмом. Спочатку, інформація подана учасником перевіряється організатором. Якщо подана інформація є недостовірною, організатор має відхилити її та повідомити про це учасника конкурсу протягом 3 робочих днів.

Конверти з конкурсними пропозиціями мають відкриватися у день проведення конкурсу під час засідання конкурсної комісії відповідно до порядку їх реєстрації в журналі обліку. Головуючий може оголошувати присутнім інформацію про кожного учасника та запропоновані ним тарифи на збирання та перевезення побутових відходів. У разі присутності учасників на засіданні, комісія може звернутися до них за роз'ясненням змісту їх пропозицій.

Конкурсна комісія повинна обов'язково перевіряти наявність документів, подання яких передбачено конкурсною документацією. За результатами розгляду комісія може відхилити пропозицію з таких причин: пропозиція надана не в

повному обсязі та не вимагає кваліфікаційним вимогам, подання недостовірної інформації та перебування учасника у стані ліквідації чи банкрутства. Рішення про відхилення пропозицій має надсилатися із обґрунтуванням причин відхилення протягом 5 робочих днів затверджується організатором. Якщо всі пропозиції учасників будуть відхилені, конкурс має проводитися повторно.

Конкурс вважається таким, що не відбувся, у разі неподання конкурсних пропозицій чи відхилення всіх конкурсних пропозицій з вищезгаданих причин. У такому випадку організатор конкурсу протягом 10 робочих днів оприлюднює час, дату та місце проведення повторного конкурсу та розміщує відповідну документацію.

Наступним кроком є визначення переможця конкурсу. У разі визначення органом місцевого самоврядування адміністратора послуги з управління побутовими відходами має визначатися один переможець на об'єкт конкурсу, який відповідає кваліфікаційним вимогам та має найменші запропоновані розрахункові тарифи на збирання та перевезення побутових відходів. Якщо декілька учасників відповідають умовам та мають однакові запропоновані тарифи, переможцем визначатиметься учасник конкурсу, який має більше переваг за основними кваліфікаційними вимогами.

Рішення конкурсної комісії мають прийматися більшістю голосів її членів, які беруть участь у засіданні та мають право голосу. У разі рівного розподілу голосів остаточне рішення має приймати головуючий на засіданні. Рішення конкурсної комісії повинно оформлюватися протоколом, який підписується головуючим, членами конкурсної комісії та її секретарем, та подається на затвердження організатору конкурсу. Протокол має містити інформацію про: дату та місце проведення засідання, прізвища, імена, по батькові (якщо є) та посади членів конкурсної комісії, які беруть участь у засіданні; номер та назва об'єкта конкурсу; перелік учасників конкурсу з вказівкою критеріїв, за якими оцінюється відповідність їх конкурсних пропозицій кваліфікаційним вимогам (у переліку також вказуються можливі додаткові критерії та переваги, які мають учасники); тарифи на збирання та перевезення побутових відходів, запропоновані учасниками конкурсу; результати голосування членів конкурсної комісії; рішення, прийняте конкурсною комісією.

Після надходження протоколу конкурсної комісії організатор конкурсу протягом десяти робочих днів (від дати надходження) має приймати рішення. Рішення про результати конкурсу та протокол засідання конкурсної комісії організатор конкурсу має опублікувати на своєму офіційному вебсайті протягом п'яти робочих днів з дня прийняття такого рішення.

У рішенні про визначення переможця/переможців конкурсу пропонується зазначати строк, протягом якого переможець/переможці має/мають право здійснювати операції із збирання та перевезення побутових відходів, але не менш 5 років. У випадку, якщо у конкурсі взяв участь тільки один учасник, або у випадку прийняття конкурсною комісією рішення про відхилення конкурсних пропозицій всіх учасників, крім одного – строк, на який він визначається переможцем конкурсу на певній території територіальної громади, повинен становити не більше 12 місяців, після чого організатором конкурсу проводиться новий конкурс.

Після затвердження рішення про визначення переможця протягом 15 робочих днів організатор конкурсу має встановлювати запропоновані учасником тарифи на збирання та перевезення побутових відходів. Наступним є укладення договору на здійснення операцій із збирання та перевезення побутових відходів з переможцем конкурсу згідно з примірним договором та договір з переможцем конкурсу та адміністратором послуги (у разі його визначення).

Висновки та пропозиції. Результати проведеного дослідження включають напрацювання пропозицій щодо процедури підготовки та проведення конкурсу з визначення суб'єктів господарювання на здійснення операцій із збирання та перевезення побутових відходів.

Щодо майбутніх досліджень у найближчій перспективі зусилля слід направити на удосконалення правил надання послуг з управління побутовими відходами.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Про управління відходами : Закон України від 20.06.2022 № 2320-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2320-20#Text> (дата звернення: 27.06.2023).
2. Питання надання послуг з вивезення побутових відходів : постанова Кабінету Міністрів України Кабінету Міністрів України №1173 від 16.11.2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1173-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення: 27.06.2023).
3. Про житлово-комунальні послуги : Закон України від 09.11.2017 № 2189-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2189-19#Text> (дата звернення: 27.06.2023).
4. Про затвердження правил надання послуг з поводження з відходами : постанова Кабінету Міністрів України Кабінету Міністрів України №1070 від 10.12.2008. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1070-2008-%D0%BF#Text> (дата звернення: 27.06.2023).
5. Міщенко В.С., Маковецька Ю.М., Омеляненко Т.Л. Інституціональний розвиток сфери поводження з відходами в Україні : на шляху європейської інтеграції. Київ : ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», 2013. 192 с.
6. Міщенко В.С., Виговська Г.П., Маковецька Ю.М., Омеляненко Т.Л. Удосконалення системи управління відходами в Україні в контексті європейського досвіду. Київ : Лазурит-Поліграф, 2012. 120 с.
7. Послуги поводження з побутовими відходами в громадах / О.П. Ігнатенко, Л.М. Ткачук. Практичний посібник. К. : ПМГ ГЕФ, 2019. 48 с.
8. Thanos Ioannou et al. The «A2UFood Training Kit»: Participatory Workshops to Minimize Food Loss and Waste. Sustainability, 2022. 14 (4). 2446 p.
9. Traven L., Kegalj I., Šebelja I. Management of municipal solid waste in Croatia : Analysis of current practices with performance benchmarking against other European Union member states. Waste Management & Research : The Journal for a Sustainable Circular Economy, 2018. Volume 36. Issue 8. P. 663–669.

REFERENCES

1. The Law of Ukraine, (June 20, 2022), № 2320-IX, «On waste management», [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2320-20#Text> (Accessed 22 June 2023), (In Ukrainian).
2. The Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine, (November 16, 2011), № 1173 «The question of providing services for the removal of household waste», [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1173-2011-%D0%BF#Text> (Accessed 22 June 2023), (In Ukrainian).
3. The Law of Ukraine, (November 9, 2017), № 2189-VIII «On housing and communal services», [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2189-19#Text> (Accessed 22 June 2023), (In Ukrainian).
4. The Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine, (December 10, 2008), № 1070 «On the approval of the rules for the provision of waste management services», [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1070-2008-%D0%BF#Text> (Accessed 22 June 2023), (In Ukrainian).
5. Mishchenko, V.S., Makovets'ka, Y.M., Omel'yanenko, T.L. (2013), Instytutsional'nyy rozvytok sfery povodzhennya z vidkhodamy v Ukrayini: na shlyakhu yevropeys'koyi intehratsiyi [Institutional development of waste management in Ukraine: on the path to European integration], DU «Instytut ekonomiky pryrodokorystuvannya ta staloho rozvytku NAN Ukrayiny», Kyiv, Ukraine.
6. Mishchenko, V.S., Vyhovs'ka, H.P., Makovets'ka, Y.M., Omel'yanenko T.L. (2012), Udoshkonalennya systemy upravlinnya vidkhodamy v Ukrayini v konteksti yevropeys'koho dosvidu [Improving the waste management system in Ukraine in the context of European experience], Lazuryt-Polihraf. Kyiv, Ukraine.
7. Ignatenko, O.P., Tkachuk, L.M. (2019), Poslugy povodzhennya z pobutovimi vidhodami v gromadah [Praktichnyy posibnik], PMG GEF, Kyiv, Ukraine.
8. Thanos Ioannou et al (2022), The «A2UFood Training Kit»: Participatory Workshops to Minimize Food Loss and Waste. Sustainability.
9. TravenL., Kegalj I., Šebelja I. (2018), Management of municipal solid waste in Croatia: Analysis of current practices with performance benchmarking against other European Union member states. Waste Management & Research: The Journal for a Sustainable Circular Economy, Volume, 36, ISSUE: 8, pp. 663–669.